

Remissvar angående Kostnadsutjämningsutredningens betänkande (SOU 2018:74)

Vaxholms stad lämnar härmed sitt remissvar angående kostnadsutjämningsutredningens betänkande, SOU 2018:74.

Det kommunalekonomiska utjämningsystemet består av flera delar; inkomstutjämnings, kostnadsutjämnings, strukturbidraget, regleringsposten samt LSS-utjämnings, varav inkomstutjämnings är den största posten i systemet. Delarna tillsammans bildar en helhet, och utjämningsystemet bör beaktas i sin helhet. Vid översyn, vore det önskvärt att se över det sammantagna systemet, istället för att som i förslaget välja ut enbart en del, i detta fall kostnadsutjämnings. Det är det sammantagna resultatet av utjämnings som påverkar kommunens totala utfall. Det är utefter det totala utfallet som en bedömning om utjämningsens rimlighet kan göras för olika kommungrupper eller enskilda kommuner på kort och lång sikt.

Vaxholms stad anser att ett utjämningsystem mellan kommuner är nödvändigt och bra för att alla kommuner ska ha möjlighet och lika förutsättningar för att utföra sitt kommunala uppdrag. Ett utjämningsystem bygger dock på att några är inbetalare och andra mottagare. I nuvarande systemet är Vaxholms stad en av få kommuner i riket som är en nettobidragsgivare i det totala utjämningsystemet. Vaxholms stad betalar idag drygt -36 miljoner kronor till utjämningsystemet. Enligt kostnadsutjämningsutredning skulle Vaxholms stad betala in ytterligare drygt -3 miljoner kronor till utjämningsystemet. -3 miljoner motsvarar ca 0,5% av resultatet i jämförelse med skatter och bidrag. En förändring som skulle ge ett stort negativt genomslag och påverkan på stadens framtida utveckling. Vid en översyn av systemet, skulle det vara intressant kring en reflektion om nya nyckelfaktorer. Skulle kostnadseffektivitet kunna premieras i en större grad? Kan staten ta ett större ansvar i kommuner som inte klarar sig genom generella statsbidrag istället för att ett fåtal kommuner såsom Vaxholms stad blir nettobidragsgivare till systemet?

Vaxholms stad saknar analyser i utredning undersökande om det finns merkostnader till följd av befolkningstillväxt. Kostnader som inte fångas upp av de olika delmodeller som kostnadsutjämnings består av. Merkostnader, och särskilt sprängvis ökade kostnader, i form av infrastruktur och lokaler. Vaxholms stad såsom flera andra kommuner i storstadsregioner står inför stora och dyra investeringar, både nyinvesteringar som reinvesteringar. En sådan djupare analys bör fånga upp kostnadsdrivarna i tillväxtkommuner, exempelvis inom skola, och särskilt skollokaler. Därför bör det utredas vidare om regioner med befolkningsökning bör kompenseras mer i kostnadsutjämningsystemet.

Riksdagen efter förslag från skolkommisionen har fattat beslut om ett riktat statsbidrag baserat på socioekonomiskt index. För att undvika dubbelkompensation föreslår utredningen att någon komponent för socioekonomisk utjämning inte ska ingå i grundskolemodellen. Vaxholms stads uppfattning är att de riktade statsbidragen bör avvecklas och att resurserna istället fördelas genom det generella statsbidraget.

Utredningen har haft svårt att påvisa att kommuner med sämre socioekonomiska förutsättningar har högre kostnader. Trots detta anser utredningen utifrån hypotetiska resonemang att det är motiverat att införa en kompensation för socioekonomi. Detta gäller inte grundskolemodellen av skäl som framgår i stycket ovan. Att låta socioekonomi ingå i kostnadsutjämningen är ett avsteg från principen att systemet endast ska beakta påvisbara kostnader och rimmar därmed inte med utjämningens intentioner.

Om förslaget skulle genomförs är tidplanen för implementering 2020 alltför snäv. Vaxholms stad såsom flera andra kommuner har en ekonomisk plan på minst tre år och som redan innehåller effektiviseringsuppdrag. Ytterligare effektiviseringskrav som förslaget innebär för Vaxholms del är inte rimligt att genomföra på så kort tid.

Marie Wiklund
Kommunchef

Koray Kahruman
Ekonomichef